

24. lilijärven metsät (Toivakka)

3211 09

Aluekokonaisuus sijaitsee lilijärven Natura-alueen ympäristössä ja osin sen maa-aines- ja metsälailla suojeltujen osien sisällä. Alueen merkittävimmät luontoarvot liittyvät vanhoihin metsiin, puustoihin soihin sekä pienvesiin ja niiden lähimetsiin. Alueelle on tehty suojeluesitys syksyllä 2007.

lilijärven Natura-alueeseen kuuluvat metsät ja arvokkaat pienvedet muodostavat erämaisen kokonaisuuden, joka koostuu pääosin havupuuvaltaisista, usein kallioisista tai kivikkoisista metsistä sekä arvokkaista pienvesistä ja puronotkoista. Alueella on myös useita arokkaita korpia ja rämeitä. lilijärven alueella sijaitsee neljä vanhojen metsien suojeluohjelman kohdetta: Rupansuo, Katajalampi, lilivuori ja Viitasenvuori. Luonnonsuojelulla on suojeltu myös Koirajärven laskupuro.

Rajaukseen sisältyvien hienojen lampien ja järvien rannat on suojeltu rakennuslailla. Tästä johtuen alueen arvokkaiden pienvesien kokonaisuus onkin säilynyt erityisen edustavana. Pienvesien ympäristössä on kuitenkin rakennepiirteiltään monipuolisia metsiä, joiden merkitys kohteiden pienilmaston säilyttämisen kannalta on olennaisen tärkeä ja joissa on jo itsessään METSO-ohjelman luonnontieteellisissä valintaperusteissa lueteltuja tärkeitä rakennepiirteitä, kuten erirakenteisuutta ja lahoppuustoa. Nämä metsät ovat vailla lakisäätteistä suojaa.

Vanhojen metsien suojelualueiden ympäristössä on useita vanhoja lahoppuustoisia metsiä joista on löydetty myös vanhan metsän uhanalaista lajistoa. Lisäsuojelun tarve alueella onkin perusteltua nykyisten suojelualueiden luontoarvojen vahvistamiseksi sekä lilijärven ja sen kaakkoispuolella sijaitsevan Vällyvuoren Natura-alueen paremman kytkeytyneisyyden edistämiseksi.

lilijärven aluekokonaisuuden osa-alueet on kuvattu tarkemmin alla.

lilijärven alueen pienvedet ja pienvesien lähimetsät

n. 170 ha

lilijärven Natura-alueella on useita hienoja, rannoiltaan rakentamattomia lampia ja järviä. Usein vesistöjen rannoilla on nevoja tai rämeitä, joiden vesitalous on luonnontilaisen kaltainen ja puusto erirakenteista. Alueelle tuo maisemallista jylhyyttä vesistöjen ympärille nousevat jyrkät rinteet, jotka ovat toistaiseksi säilyneet metsäpeitteeltään liki yhtenäisinä.

Alueen metsistä valtaosa on mäntyvaltaisia ja vanhahkoja. Aikoinaan toteutetuista harvennuksista huolimatta metsissä on erirakenteisuuden piirteitä ja männyn seassa kasvaa kohtalaisesti myös eri-ikäistä koivua, kuusta ja paikoin haapaa. Vanhoja palokantoja näkyy iäkkäämmissä metsissä melko runsaasti ja kilpikaarnaisiakin puuyksilöitä paikoitellen. Kohteen edustavimmat kuusivaltaiset ja kohtalaisen erirakenteiset metsät sijaitsevat Pienen lilijärven länsipuolella. Ison lilijärven länsirinteellä kasvaa sen sijaan mäntyvaltaista rehevää metsää, jossa on huomattavan runsaasti erirakenteista haapaa ja koivua. Pienvesien ympäristössä kasvaa puulajisuhteiltaan monipuolisia nuoria, varttuneita ja vanhahkoja, luonteeltaan erirakenteisia metsiä, joissa lehtipuun osuus on paikoin suuri ja lahoppuustoa esiintyy harvakseltaan. Pienvesien ja vanhahkojen metsin väliin jää myös nuorempia, mutta puulajisuhteiltaan ja rakennepiirteiltään melko luonnonmukaisia metsiä sekä tuoreeltaan harvennettuja nuoria kuusi- ja mäntykasvatusmetsiä ja joitakin hakkuualoja.

Koirajärven ja Kalliolammen välinen alue

n. 40 ha

Alueella kasvaa hienoja vanhahkoja ja rakennepiirteiltään luonnonmukaisia mänty- ja kuusivaltaisia metsissä, joissa on kauttaaltaan melko runsaasti ja monipuolisesti lahoppuuta. Koirajärven kaakkoispuolella on notkossa puustoltaan vanha ja vesitaloudeltaan luonnontilaisen kaltainen korpi, jonka ympäristössä on runsaasti järeitä kuusimaapuita. Koirajärven ja Pienen Koirajärven välisen mäen rinteillä taas kasvaa mäntyjen seassa runsaasti lehtipuita ja myös lehtilahoppuuta esiintyy kohtalaisesti.

Lajisto

Paperiludekääpä
Ruskohaparakääpä (ind.)
Kultarypykkä (ind.)
Riukukääpä (ind.)
Korokääpä (ind.)
Harsukääpä (ind.)
Ruostekääpä (ind.)
Viinikääpä (ind.)
Oravuotikka (ind.)
Varjoneulajäkälä (ind.)
Karstanahkajäkälä (ind.)

Soimamäki-Lehdenmäki

n. 100 ha

Ison lilijärven Natura-alueeseen kytkeytyy lännessä Soimamäen ja Lehdenmäen yhdessä muodostama erittäin arvokas vanhan metsän kokonaisuus. Soimamäen länsirinteellä kasvaa vesitaloudeltaan luonnontilaisen korven ympärillä vanhaa ja hyvin erirakenteista, kuusivaltaista metsää, jossa lahoppuuta on huomattavan runsaasti ja monipuolisesti. Myös Lehdenmäen pohjoisrinteillä kasvaa varttunutta ja vanhaa, mutta hyvin erirakenteista kuusivaltaista metsää, jossa on muiden lehtipuiden seassa paikoin runsaasti myös järeitä haapoja, joista osa on koloisia ja useita lahovikaisia raitoja. Yhden kolohaavan alta löytyi *liito-oravan* jätöksiä. Soimamäen vanhassa kalliomännikössä taas on melko runsaasti kilpikaarnamäntyjä, keloja ja ylärinteessä myös useita aikaisemman puustosukupolven mäntymaapuita.

Myös Lehdenmäen läntisimmässä osassa kasvaa avokalliolla vanhaa ja rakennepiirteiltään luonnonmukaista männikköä, jossa on kohtalaiseesti lahoppuuta. Soimamäen ja Lehdenmäen välissä on ojitettu, turvekankaaksi muuttuva korpi, jonka pääosin nuorehko puusto on vastikään harvennettu. Edellä kuvattujen vanhan metsän ytimien läheisyydessä on myös nuorempia metsiä.

Lajisto

Liito-orava (VU)
Palokärki
Töyhtötiainen
Kultakurokka
Oravuotikka (ind.)
Riukukääpä (ind.)
korokääpä (ind.)
Aarnikääpä (ind.)
pikireunakääpä (ind.)
Istukkakääpä (NT, RT, 2b)
viherkarhikka (NT)
mäntyraspikka (NT)

Lehmävuoren ls-alueen ympäristö

25 ha

n.

Lehmävuoren länsipuolella kasvaa vanhaa, paikoin kivikkoista mäntyvaltaista metsää, joka vaihettuu alarinteessä kuusivaltaiseksi. Alueella on kohtalaisen runsaasti ja monipuolisesti lahoppuuta, myös palokantoja ja keloja näkyy siellä täällä. Paikoin metsässä on järeitä haapoja, etenkin alarinteen kuusivaltaisessa metsässä, mutta myös kivikkoisessa mäntymetsässä. Suojelualueen länsirajan tuntumassa havaittiin kahdesta paikasta runsaasti *liito-oravan* papanoita. Paikka on jätösten runsauden perusteella todennäköisesti lajin lisääntymis- ja levähdyspaikka. Lehmävuoren länsipuolelta havaittiin *tervakääpää*, *hopeakääpää*, *tikankääpää*, *pakurikääpää*, *haavankääpää*, *ruskohaprakääpää* (ind.) ja *kermakarakääpää* (ind.)

Lehmävuoren eteläpuolella on säilynyt rippeitä entisestä Paappasenmäen laajasta aarnialueesta. Jäljelle jääneet metsät ovat varttuneita, kuusivaltaisia tai kuusikkoisia ja paikoin hyvin erirakenteisia. Lahoppuuta esiintyy kohtalaisesti. Alueella on myös räme, jonka puustosta huomattava osa on kilpikaarnaista.

Vanhakorpi

n. 10 ha

Kohteessa kasvaa vesitaloudeltaan luonnontilaisen kaltaisen korven ympärillä melko erirakenteista ja puulajisuhteiltaan monipuolista, pääosin varttunutta metsää. Valtaosin kuusivaltaisessa metsässä silmiinpistävää on erirakenteisena kasvavan koivun suuri määrä ja myös järeitä mäntyjä esiintyy kohtalaisen runsaasti. Alueella lahoaa siellä täällä koivu- ja kuusimaapuuta.

Honkasuo

n. 45 ha

Kohde on puuston rakennepiirteiden ja lahoppuun määrän ja laadun sekä alueen laajuuden, yhtenäisyyden ja sijainnin perusteella yksi alueen arvokkaimmista metsäytimistä. Kohteen arvoa nostaakin sen sijainti aivan Iilivuoren vanhan metsän suojelualueen eteläpuolella. Kohde kytkeytyy luoteisosastaan Ison Iilijärven Natura-alueeseen.

Honkasuon itäpuolisella tuoreella, paikoin lehtomaisella kankaalla kasvaa METSO – kriteerit täyttäviä mänty- ja kuusivaltaisia, pääosin järeäpuustoisia metsiä, joissa on huomionarvoista koivun ja haavan suuri määrä. Paikoin metsä on lehtipuuvaltaistakin. Metsän luonne vaihtelee mosaiikkimaisesti ja alueella on keskimäärin kohtalaisen runsaasti erikokoisia ja -ikäisiä mänty-, koivu- ja kuusilahoppuuta sekä keloja ja palokantoja. Paikoin tapaa myös järeitä tai erittäin järeitä aikaisemman puustosukupolven mäntymaapuuta.

Kohteen kaakkoisrajalla on vesitaloudeltaan erittäin edustava, luonnontilainen korpi, jonka ympärillä kasvavassa vanhassa kuusivaltaisessa metsässä on runsaasti järeitä, vanhoja kuusi-, koivu- ja haapamaapuuta sekä vanhoja, järeitä koivupötkelöitä. Myös raita- ja tervaleppämaapuuta esiintyy. Korven välittömässä läheisyydessä kasvavien järeiden haapojen ja kuusten juurella on röykkiöittäin vaarantuneen *liito-oravan* papanoita. Paikka on mitä todennäköisin lajin lisääntymis- ja levähdyspaikka.

Kohteen länsirajalla sijaitseva Honkasuo on aikoinaan ojitettu ja muuttunut turvekankaaksi. Sen pohjoisosassa kasvaa suhteellisen erirakenteista, valtaosin varttunutta kuusikkoa, jossa on niukasti lahoppuuta. Kuusen seassa kasvaa myös kohtalaisen runsaana mäntyä ja koivua ja turvekankaan eteläosassa kasvaa nuorehkoa, mäntyvaltaista metsää. Puustoa on paikoitellen harvennettu.

Kohteen lounaiskulmassa, Tervämäen länsirinteellä kasvaa kuusivaltaista, pääosin järeäpuustoista metsää, jossa on paikoitellen myös järeää haapaa ja koivua. Länsirinteen yläosassa metsä on osin mäntyvaltaista. Rinnemetsästä löytyi runsaasti *liito-oravan* papanoita useiden järeiden kuusten ja haapojen tyveltä noin 300 m pituiselta alueelta. Paikka on lajin ilmeinen lisääntymis- ja levähdyspaikka. Toukokuussa 2007 Tervämäen ja Honkasuon arvokohteiden väliin tehtiin n. 10 hehtaarin laajuinen avohakkuu, joka katkaisi tärkeän ekoyhteyden kahden liito-orava-alueen ja arvokkaan metsäalueen välissä.

Lajisto

Liito-orava (VU)
hartsikääpä
mustasukkakääpä
kermakarakääpä (ind.)
harsukääpä (ind.)
mäntyraspikka (ind.)
ruskohaprakääpä (ind.)
kultarypykkä (ind.)
oravuotikka (ind.)
rihmaharsukka (NT)
sirppikääpä (VU)

lahoneulajäkälä (RT, 2b)
varjoneulajäkälä (ind.)
verikorpijäkälä (ind.)
karstanahkajäkälä (ind.)
hentoneulajäkälä (ind.)
samettikesijäkälä (ind.)

Honkasuon itäpuolinen metsä

n. 10 ha

Noin 500 m Honkasuon arvokkaan metsän itäpuolella sijaitsee n. 10 ha:n laajuinen vanhahko kuusivaltainen metsä. Vesitaloudeltaan luonnontilaisen ja vanhapuustoisen korven ympärillä kasvaa rakenteeltaan luonnonmukaista kuusivaltaista metsää, jossa on kuusten seassa myös eri-ikäisiä koivuja ja paikoin järeitä haapoja. Metsässä lahoaa kohtalaisen runsaasti kuusi- ja koivumaapuita sekä paikoitellen mäntymaapuita.